

ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΣΥΜΑΪΚΩΝ ΕΚΔΟΣΕΩΝ
ΥΠΟ ΤΗΝ ΑΙΓΙΔΑ ΤΟΥ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΥ ΣΥΛΛΟΓΟΥ ΣΥΜΑΙΩΝ «ΠΑΝΟΡΜΙΤΗΣ»

Τ Α Σ Υ Μ Α Ϊ Κ Α

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ

ΤΟΜΟΣ Δ΄

ΕΙΣ ΜΝΗΜΗΝ
ΑΛΕΞ. Σ. ΚΑΡΑΝΙΚΟΛΑ

ΑΘΗΝΑ 1984

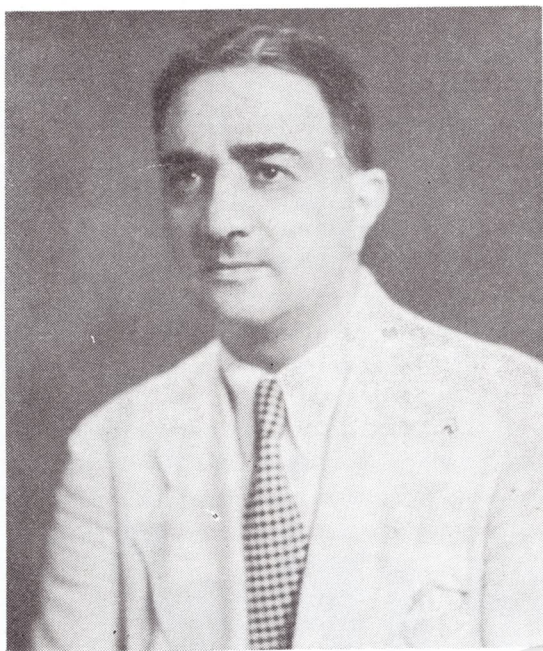

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ Σ. ΚΑΡΑΝΙΚΟΛΑ †

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ Β. ΦΑΡΜΑΚΙΔΗΣ

(1880 - 1945)

Ὁ καθηγητὴς Κωνσταντῖνος Φαρμακίδης, ὁ διαπρεπὴς γιατρός, ἀποτελεῖ ἓναν ἐπιπλέον κρίκο στὸ χρυσὸ περιδέραιο ποὺ τὸ δημιούργησαν οἱ διακεκριμένοι Συμιακοὶ τοῦ αἰῶνα μας καὶ στολίζει τὸ ἀκριτικὸ νησί τοῦ ὀμηρικοῦ Νιρέα. Γεννημένος στὴ Σύμη ὑπῆρξε γόνος οἰκογένειας πλούσιων ἐμ-

Κωνσταντῖνος Φαρμακίδης.

πόρων ποὺ χρηματοδοτοῦσαν σπογγαλιευτικὰ συγκροτήματα. Ὁ παππούς του μάλιστα καὶ συνώνυμός του ἀνήκει καὶ στὴ χορεία τῶν εὐεργετῶν τῆς Σύμης.

“Όσα χρήματα είχε προορίσει για προίκα τῆς μοναχοκόρης του πού πέθανε ἄγαμη, τὰ διέθεσε καί κτίστηκε, κάτω ἀπό τή βόρεια πλευρά τῆς παλιᾶς ἀκρόπολης τοῦ νησιοῦ, ἡ Παναγιά ἡ Ἑλεημονήτρια, κατὰ τή συμαϊκή ἐκφραση ἡ Παναγιά ἡ Λεμονήτισσα, ὁ ὡραιότατος βυζαντινοῦ ρυθμοῦ ναός τῶν Εἰσοδίων τῆς Θεοτόκου, ἀληθινό στολίδι τῆς περιοχῆς.

Τὰ ἐγκύκλια μαθήματα ὁ Κων/νος Φαρμακίδης εἶχε παρακολουθήσει στήν Πετρίδαιο Δημοτική Σχολή τῆς γενέτειράς του καί στό Σχολεῖο τοῦ Κάστρου, τῇ Δημόσια Ἑλληνική Σχολή Σύμης, πού περιλάβαινε ἐκτός ἀπό τίς τρεῖς τάξεις τοῦ Ἑλληνικοῦ Σχολείου καί τάξεις τοῦ Γυμνασίου. Τίς γυμνασιακές του σπουδές ὁλοκλήρωσε τὸ 1902 στήν Ἀθήνα, στό γυμνάσιο τῆς Νεάπολης.

Μετά τὴν ἀποφοίτησή του ἀπὸ τὸ γυμνάσιο, καθὼς ἀπὸ τὰ μαθητικά του χρόνια ἡ Ἐπιστήμη τὸν εἶχε σαγηνέψει, καθόλου δὲ δίστασε νὰ ἀκολουθήσει τὸ δύσβατο δρόμο της. Καί καθὼς δὲν εἶχε νὰ ἀντιμετωπίσει πρόβλημα οἰκονομικό, ἀναχώρησε ἀμέσως γιὰ τὴ Γένοβα τῆς Ἰταλίας γιὰ νὰ σπουδάσει γιатρός στό φημισμένο Πανεπιστήμιό της.

Κατὰ τὰ χρόνια τῆς φοίτησής του στήν ἐκεῖ Ἱατρικὴ Σχολή, ἔδειξε ξεχωριστὴ ἐπιμέλεια, πραγματικὴ ἐφοσίωση στὶς μελέτες του πού ἐκτιμήθηκε ἰδιαιτέρα ἀπὸ τοὺς καθηγητές του· με ἀποτέλεσμα τὰ τρία τελευταῖα χρόνια τῶν σπουδῶν του νὰ προσληφθεῖ καί νὰ διατελέσει ἐσωτερικὸς βοηθὸς τῆς Ἱατρικῆς Κλινικῆς καί τῶν Ἑργαστηρίων τῆς Σχολῆς του. Διδάκτορας τῆς Ἱατρικῆς με δικαίωμα νὰ ἀσκήσει τὸ ἐπάγγελμα τοῦ γιатρού εἶχε ἀνακηρυχθεῖ με τὸ τέλος τοῦ ἔκτου καί τελευταίου ἔτους τῆς φοίτησής του, στὶς 9 Ἰουλίου 1908.

Παρά τὰ ἀξιόλογα ἐπιστημονικὰ ἐφόδια πού εἶχε ἀποκομίσει ἀπὸ τίς θεωρητικὰς σπουδὰς του καί τὴν πρακτικὴ του ἐξάσκηση κοντὰ σὲ καθηγητὰς περιωπῆς, ἐπειδὴ ἔκρινε πὼς δὲν ἦταν ἀρκετὰ καλὰ προετοιμασμένος γιὰ νὰ ἀσκήσει, ὅπως αὐτὸς ἐννοοῦσε, τὸ λειτούργημα τοῦ Ἀσκληπιάδου, ἀναχώρησε ἀμέσως γιὰ τὸ Παρίσι. Ἐκεῖ ἔμεινε δυὸ χρόνια (1908 - 1910), κατὰ τὰ ὁποῖα ἐξασκήθηκε στὴ μικροβιολογία, τὴν παθολογικὴ ἀνατομία καί τὴν παιδιατρικὴ στό Ἰνστιτοῦτο Pasteur καί σὲ πανεπιστημιακὰς κλινικὰς, δίπλα σὲ κορυφαῖες ἱατρικὰς προσωπικότητες τῆς ἐποχῆς.

Μὲ τὴ λήξη τῶν μεταπτυχιακῶν αὐτῶν σπουδῶν του, τὸ 1910, ξαναγύρισε στὴ Γένοβα, ὅπου ἐπὶ δεκατέσσερα χρόνια ἐκτελοῦσε χρέη βοηθοῦ στὴν ἀρχὴ καί ἐπιμελητὴ καί Coadjuteur ἔπειτα στὴν πανεπιστημιακὴ παθολογικὴ κλινικὴ. Κατὰ τὴ μακροχρόνια αὐτὴ ὑπηρεσία του ἐργάστηκε με ὑπομονή, με ζῆλο καί με ἐνδελέχεια ἀδίνοντας ἀποδείξεις ἐφευρετικοῦ πνεύματος, μεγάλης ἐπιστημονικῆς δραστηριότητος, διδακτικῆς ικανότητος καί παραδειγματικῆς ἐπιμέλειας», ὅπως τονίζεται σὲ σχετικὸ πανεπιστημιακὸ ἔγγραφο.

Κατὰ τὴν περίοδο αὐτὴ τῆς σταδιοδρομίας του παράλληλα με τὸ κλινικὸ του ἔργο ὁ Κων/νος Φαρμακίδης ἔχει νὰ ἐπιδείξει καί ἀξιόλογη συγγραφικὴ

δραστηριότητα. Για την αξία της όλης του αυτής επιστημονικής προσφοράς όμιλει πολύ εύγλωττα η πενταμελής ειδική 'Επιτροπή της 'Ιατρικής Σχολής του Πανεπιστημίου της Γένοβας που τον πρότεινε παμψηφεί για τη θέση του 'Υφηγητή της Ειδικής Νοσολογίας. 'Ιδού η γνωμάτευσή της: «'Η Κριτική 'Επιτροπή λαβοῦσα γνώσιν τῶν διαφόρων τίτλων τοῦ ὑποψηφίου, τῆς ἐπιστημονικῆς σπουδαιότητος τῶν ἔργων αὐτοῦ καὶ τῆς ἀρτίας καταρτίσεώς του ἐν τῇ διδασκαλίᾳ καὶ κλινικῇ ἐξετάσει τῶν ἀσθενῶν, ἀπεφάνθη παμψηφεί, ὅπως τῷ ἀπονεμηθῇ ὁ τίτλος τοῦ 'Υφηγητοῦ ἐν τῇ Εἰδικῇ Νοσολογίᾳ». 'Η ἀνακήρυξή του ἔγινε στίς 25 Φεβρουαρίου τοῦ 1916, σὲ ἡλικία μόλις 32 χρόνων, καὶ ἀπὸ τότε δίδασκε τὸ οἰκεῖο μάθημα «συμφώνως τῷ ἐπισήμῳ προγράμματι τοῦ Πανεπιστημίου τῆς Γενούης».

Δύο χρόνια ἀργότερα, τὸ 1918, ἡ θεωρητικὴ κατάρτισή του, ἡ ἐργαστηριακὴ καὶ διδασκτικὴ του πείρα καὶ ἡ συγγραφικὴ του παραγωγὴ ὑπῆρξαν τὰ στοιχεῖα, στὰ ὁποῖα στηρίχθηκε ἡ 'Επιτροπὴ τῆς 'Ιατρικῆς Σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου 'Αθηνῶν γὰρ νὰ τὸν κρίνει ὡς ὑποψήφιο γὰρ τὴν τακτικὴν ἔδρα τῆς Εἰδικῆς Νοσολογίας. Καὶ ἡ κρίσις τῆς ὑπῆρξε ὕμνος γὰρ τὸν Κων/νο Φαρμακίδη, ἀνεξάρτητα ἀν ἄλλοι λόγοι, ἄσχετοι μὲ τὴν ἐπιστημονικὴν του συγκρότηση καὶ ἀξία, ὑπῆρξαν αἰτίαι νὰ μὴν καταλάβει τὴν ἔδρα. Περιορίζομαι νὰ μνημονεύσω τοὺς κυριότερους χαρακτηρισμοὺς τῆς Κριτικῆς 'Επιτροπῆς:

«'Ο κ. Σ. Λιβιεράτος... δὲν δύναται ἢ νὰ παραδεχθῇ τὸν κ. Κων/νον Φαρμακίδην ὡς τὸν καταλλήλοτερον ὅπως καταλάβῃ τὴν κενὴν τακτικὴν ἔδραν τῆς Εἰδικῆς Νοσολογίας καὶ τοῦτο διὰ τοὺς ἐξῆς λόγους: Αἱ ἐπιστημονικαὶ ἐργασίαι τοῦ κ. Κ. Φαρμακίδη, πολυάριθμοι, ποικίλοι, ἀναφερόμενοι εἰς διαφοροὺς κλάδους τῆς Παθολογίας καὶ Κλινικῆς, διακρίνονται ἰδιαίτατα διὰ τὴν πρωτοτυπίαν αὐτῶν, διὰ τὸ εὐμέθοδον καὶ ἀκριβὲς τῆς ἐπιστημονικῆς ἀναζητήσεως, διὰ τὴν χρησιμοποίησιν ὅλων τῶν νεωτέρων συγχρόνων ἐργαστηριακῶν μέσων τῆς ἐρεῖνης, ὧν ὁ ὑποψήφιος ἀποδεικνύεται κάτοχος κατὰ τρόπον πλήρη. 'Ο κ. Φαρμακίδης... κατέχει προφανῶς καὶ ἀναμφισβητήτως μείζονα προσόντα καὶ μείζονα δικαιώματα τῶν λοιπῶν ὑποψηφίων, ὅπως καταλάβῃ τὴν κενὴν τακτικὴν ἔδραν τῆς Εἰδικῆς Νοσολογίας, δι' ἣν ἔδραν καὶ προτείνεται ὑπὸ τοῦ κ. Σ. Λιβιεράτου. 'Ο κ. Μ. Σακόρραφος καὶ ὁ κ. Χ. Μαλανδρινὸς ἀναγνωρίζουσι μὲν τὴν ἐπιστημονικὴν ἀξίαν τοῦ κ. Κ. Φαρμακίδου, ἀλλὰ φρονοῦντες ὅτι οἱ ἐπιζητοῦντες νὰ καθέξωσι τακτικὴν ἔδραν ἐν τῷ 'Εθνικῷ Πανεπιστημίῳ δεόν νὰ ἐργασθῶσι καὶ ἐν 'Ελλάδι, διδάσκοντες ἢ συγγράφοντες ἐνταῦθα, πλὴν ἐννοεῖται τῆς γενικῆς αὐτῶν μορφώσεως καὶ δράσεως ἐν Εὐρώπῃ, προτείνουσιν ὁ μὲν κ. Σακόρραφος τὸν κ. Α. 'Αραβαντινὸν ὁ δὲ κ. Χ. Μαλανδρινὸς τὸν κ. Α. Πορτοκάλλην».

Τὴν ἴδια ἀνάματη δραστηριότητα, τὴν ἴδια ἀφοσίωσιν στὸ λειτούργημά του, τὴν ἴδια ἀξιόλογη συγγραφικὴ παραγωγὴ εἶχε παρουσιάσει καὶ μετὰ τὴν ἐγκατάστασή του, τὸ 1926, στὴν 'Αλεξάνδρεια, διορισμένος, ἀπὸ τὴν 'Ελ-

λγνική Κοινότητα, διευθυντής στο Τμήμα τών Ειδικών Νόσων και τή Γενική Ἀστυκλινική τοῦ Νοσοκομείου της. Οἱ ἀνακοινώσεις και τὰ δημοσιεύματά του γιά ἀσθένειες, μάστιγες κατὰ τήν ἐποχή ἐκείνη, και ἰδιαίτερα γιά ὅσες ἐπιχωρίαζαν στήν Ἀλεξάνδρεια και τήν Αἴγυπτο γενικότερα, διαδέχονταν ἡ μιὰ τήν ἄλλη. Μ' αὐτές —συνολικά οἱ ἐπιστημονικές του ἐργασίες ξεπερνοῦν τίς ἑκατὸν τριάντα— ὁ Κων/νος Φαρμακίδης ἀποκαλυπτόταν γιά πολλοστή φορὰ ταλαντοῦχος ἐρευνητής, καινοτόμος θεραπευτής, ἀληθινὸς ἐπιστήμονας. Γι' αὐτὸ και ἦταν διακριτική ἡ τιμητική θέση ποὺ κατεῖχε ἀνάμεσα στοὺς Αἰγυπτιώτες Ἑλληνας γιатρούς.

Σχετική μὲ τήν ἐπιστημονική του δράση εἶναι και ἡ τίμησή του ἀπὸ τήν Ἑλληνική Κυβέρνηση τὸ 1924, ὅταν ἀκόμη βρισκόταν στὴ Γένοβα, μὲ τὸ παράσημο τοῦ Ἀργυροῦ Σταυροῦ τοῦ Σωτήρος και μετὰ τήν ἄφιξή του στήν Ἀλεξάνδρεια, τὸ 1931 ἀπὸ τήν Ἑλληνική Κοινότητα μὲ θερμὸ συγχαρητήριο ἔγγραφο, τὸ 1933 ἀπὸ τήν «Ἑταιρεία Ἱατρικῆς και Ὑγιεινῆς τών τροπικῶν νόσων ἐν Αἰγύπτῳ» μὲ χρυσὸ μετάλλιο και τὸ 1939, πάλι ἀπὸ τήν Ἑλληνική Κυβέρνηση, μὲ τὸν Χρυσὸ Σταυρὸ Γεωργίου Α'. Σχετική ἐπίσης μὲ τήν ὅλη του προσφορὰ στήν ἱατρική ἐπιστήμη ὑπῆρξε και ἡ καταξίωσή του ἀπὸ τὸ γερὰρὸ Ἐθνικὸ και Καποδιστριακὸ Πανεπιστήμιό μας ποὺ τὸν ἀνέδειξε τὸ 1938 ἑκτακτὸ Καθηγητὴ τῆς Ἱατρικῆς του Σχολῆς μὲ ἀποτέλεσμα νὰ ἔχει τὸ προνόμιο δυὸ Πανεπιστήμια, τῆς Γένοβας και τών Ἀθηνῶν, νὰ τὸν ἔχουν κατατάξει στὸ διδακτικὸ τους προσωπικό.

Ἀλλὰ ὁ Κων/νος Φαρμακίδης, ὅπως συμβαίνει μὲ ὅλες τίς ξεχωριστὲς προσωπικότητες, δὲν ὑπῆρξε μονοδιάστατος. Δυὸ ἀγάπες, τὸ ἴδιο φλογερές, τὸν κατέκαιαν: Ἡ ἀγάπη γιά τήν Ἐπιστήμη και ἡ ἀγάπη γιά τήν Πατρίδα, τὸ μικρὸ γενέθλιο νησί του, τὴ Σύμη, ποὺ στέναζε κάτω ἀπὸ ἀνελέητους δυσάστες, και τὴ Μεγάλη, τὴ Μητέρα τών Πανελλήνων.

Μὲ ζωντανὲς πάντα τίς ἐμπειρίες ἀπὸ τήν πικρὴ σκλαβιά ποὺ εἶχε ζήσει στὰ νεανικά του χρόνια και μὲ τήν ψυχὴ πλημμυρισμένη ἀπὸ τὸν πόνο τοῦ ἀλύτρωτου Ἑλλήνα, εἶχε πάντα στραμμένα νοῦ και ψυχὴ στὸ μικρὸ γενέθλιο τόπο. «Συνεχῆς και ἀδιάλειπτη ἦταν ἡ ἐπιθυμία του», μᾶς βεβαιώνει ὁ φίλος και συνάδελφός του Καθηγητὴς Παῦλος Πετρίδης, «νὰ περάσει ἐκεῖ τὰ στερνά του χρόνια. Στὸ ἀρχοντικὸ τών προγόνων του, στὰ χωράφια και τ' ἀκρογιάλια ποὺ ἔζησε τὰ ἀνέφελα χρόνια τῆς ζωῆς του, τὰ χρόνια τοῦ ἀφελοῦς γέλιου και τῆς πηγαίας χαρᾶς, τὰ παιδικά. Σὲ μιὰ Σύμη ὅμως ἐλεύθερη. Καὶ πόσο λαχταροῦσε αὐτὴν τὴν ἡμέρα! Ὅμως ἡ μοίρα ἀλλιῶτικα βουλῆθηκε. Ἡ Ἀτρώπος βιάστηκε νὰ κόψει τὸ νῆμα πρὶν τῆς ὥρας. Καὶ ἔμεινε ὁ καημὸς, καημὸς». Χωρὶς νὰ προλάβει νὰ δεῖ τίς προσπάθειές του, κοινὲς μὲ τὰ ἄλλα μέλη τῆς Κεντρικῆς Ἐπιτροπῆς τοῦ ἀγώνα τών Δωδεκανησίων τῆς Αἰγύπτου γιά τὴν Ἑνωσῆ, νὰ παίρνουν σάρκα και ὀστά. Χωρὶς νὰ δεῖ τὴ γαλανόλευκὴ νὰ κυμα-

τίζει στα γαλανά νερά του νοτιοανατολικού Αιγαίου και στον αγαπημένο βράχο που γεννήθηκε.

"Όμως άγάπη ιδιαίτερα έντονη, λατρεία πραγματική έδειχνε και για τη Μεγάλη Πατρίδα, τη Μητέρα των Πανελλήνων. Και όταν το 1942 ή μαχόμενη στη Μέση Ανατολή ελληνική Πατρίδα τον κάλεσε υπό τα όπλα απονέμοντάς του, σύμφωνα με τον Νόμο, αφού είχε τον τίτλο του Καθηγητή Πανεπιστημίου, το βαθμό του έφედρου Αρχίατρου, ό ένθουσιασμός του υπήρξε συγκλονιστικός. Ένδεικτικά του ψυχικού συγκλονισμού του υπήρξαν τὰ λόγια του, την ήμέρα που πρωτοφόρεσε την τιμημένη στολή του "Ελληνα αξιωματικού: «Δέν ξέρεις», είπε, «τί χαρά νιώθω σήμερα, γιατί κι εγώ ευτόχησα να ύπηρετήσω στο στρατό τής πατρίδας μου. Αυτό που δέν έφερε ή τύχη να κάμω στα νιάτα μου, ευτόχησα να τó κάμω τώρα».

Τό ίδιο χαρακτηριστική του χρέους προς την Πατρίδα, όπως τó έννοούσε ή ολοκληρωμένη προσωπικότητά του, υπήρξε και ή γενναϊόφρονη χειρονομία του να παραιτηθεί από την άντιμισθία που ό βαθμός του τού 'δινε τó δικαίωμα να παίρνει από τó δημόσιο ταμείο, και να την προσφέρει και μάλιστα άνώνυμα για να δημιουργηθεί Ταμείο περίθαλψης για τούς 'Ανάπηρους τού Πολέμου. Χειρονομία που έκτιμήθηκε και απόσπασε την «πλήρη ευάρεσκεια» τού τότε Έπουργού Έθνικής Άμυνας κ. Παναγιώτη Κανελλοπούλου.

Ό Κων/νος Φαρμακίδης υπήρξε μορφή άσκητική, γαλήνια και ταπεινή. Ζούσε άπομονωμένος στον κόσμο του, στον κόσμο τών βιβλίων του, στον κόσμο τής έπιστήμης του, αλλά και στον κόσμο τών πατριωτικών του όνείρων.

Πέθανε στην Άλεξάνδρεια στις 3 Φεβρουαρίου 1945 σέ ήλικία μόλις 62 χρόνων, αφού πρόσφερε πολλά στον Άνθρωπο, στην Έπιστήμη, στην Πατρίδα. Γι' αυτό και τόν πένθησαν ειλικρινά οί συνάδελφοί του, οί συμπατριώτες του Συμιακοί, οί Δωδεκανήσιοι, και οί άλλοι Έλληνες. Τόν πένθησε ή Άλεξάνδρεια και σύμπασα ή Αίγυπτος.

Για τόν Κων/νο Φαρμακίδη ταιριάζουν οί στίχοι τού Καβάφη που βάζει στο στόμα τού βουκολικού ποιητή Θεόκριτου:

*Είς τó σκαλί για να πατήσεις τούτο,
πρέπει με τó δικαίωμά σου να 'σαι
πολίτης είς τών ιδεών την πόλη.
Και δύσκολο στην πόλη εκείνη είναι
και σπάνιο να σέ πολιτογραφήσουν.
Στην αγορά της βρίσκεις Νομοθέτας
που δέν γελά κανένας τυχοδιώκτης.
'Εδω που έφθασες λίγο δέν είναι
τόσο που έκαμες μεγάλη δόξα.*

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

1. Ἐφημερίδα Ἀλεξανδρείας ἡ Ἀνατολή, φφ. 21-23/2/1945.
2. Ἐφημερίδα Ἀλεξανδρείας ὁ Ταχυδρόμος, φ. τῆς 3/2/1945.
3. Καρανικόλα Σωτηρίου: Τὰ σεβάσματα τῆς λατρείας τῶν Συμαίων, Ἐκδοσις τοῦ Συλλόγου Συμαίων Πειραιῶς «Ὁ Πανορμίτης», Πειραιεὺς 1962, σσ. 35 - 36.
4. Παρθενιάδης Γεωργίου: Ἑλληνικὰ Νοσοκομεῖα Ἀλεξανδρείας, Ἀλεξάνδρεια χ.ξ.ξ., σσ. 125, 126, 127 καὶ 130.
5. Τοῦ Ἰδίου: Χειρόγραφη ἐπικήδεια προσφώνηση.
6. Παύλου Παυλίδης: «Ἐπιστημονικὸ Μνημόσυνο γιὰ τὸν Κων/νο Φαρμακίδην», Ἑλληνικὸν Νοσοκομεῖον Ἀλεξανδρείας, Ἐνδονοσοκομειακὴ Ἱατρικὴ Ἑταιρεία «Ὁ Ἡρόφιλος», Πρακτικὰ ἑπτὰ συνεδριῶν τοῦ ἔτους 1945 καὶ Χρονικὰ τοῦ Ἑλληνικοῦ Νοσοκομείου, Ἀλεξάνδρεια 1949, σσ. 29 - 36.
7. Φαρμακίδης Κων/νου: Πρωτότυποι ἐπιστημονικαὶ ἐργασίαι καὶ τίτλοι, ἐν Ἀλεξανδρείᾳ 1943.

